

ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ САНКЦІЙ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Філіпенко Т.В., д.держ.упр., професор
Філіпенко А. С., к.ю.н., доцент
Донецький юридичний інститут МВС України
м. Кривий Ріг, Україна*

Перехід незалежної України до ринкової економіки, розвиток світових інтеграційних процесів, ускладнення міжнародних господарських зв'язків потребують постійного вдосконалення правової регламентації зовнішньоекономічної діяльності відповідно до міжнародних вимог і стандартів. Правопорушення в сфері зовнішньоекономічної діяльності викликають тінізацію зовнішньоекономічних відносин, сприяють створенню протиправних схем відтоку валютних коштів за межі України, неповерненню валютної виручки з-за кордону, ухиленню від оподаткування, контрабанді та скоєнню інших правопорушень.

Означені чинники зумовлюють необхідність комплексного підходу до вивчення проблем застосування спеціальних санкцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Мета дослідження полягає у визначенні підстав і порядку застосування спеціальних санкцій як виду юридичної відповідальності в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється за допомогою: законів України; економічних заходів оперативного регулювання (валютно-фінансового, кредитного та іншого) в межах законів України; рішень недержавних органів управління економікою, які приймаються за їх статутними документами в межах законів України.

Відповідно до ст. 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» за правопорушення до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності або іноземних суб'єктів господарської діяльності (далі – суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності) можуть бути застосовані спеціальні санкції, а саме: накладення штрафів у випадках несвоєчасного виконання або невиконання своїх обов'язків; застосування індивідуального режиму ліцензування; тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності [1].

Накладення штрафів здійснюється у випадках несвоєчасного виконання або невиконання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності своїх обов'язків. Так, відповідно до Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» за порушення резидентами передбачених термінів розрахунків при здійсненні експортних та імпорتنих операцій стягується пеня за кожен день прострочення у розмірі 0,3 відсотка суми неодержаного виторгу (вартості недопоставленої продукції) в іноземній валюті, перерахованої у грошову одиницю України за валютним курсом НБУ на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми неодержаної виручки (вартості недопоставленого товару) [2].

Крім того, відповідно до ст. 16 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» здійснення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності зовнішньоекономічних операцій без відповідних ліцензій тягне за собою накладення штрафу у сумі 10 відсотків від вартості проведеної операції, перерахованої у валюту України за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на день здійснення такої операції.

Наказом Міністерства економіки України від 17 квітня 2000 р. № 52 затверджене Положення про порядок застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (далі – Положення) [3].

Відповідно до зазначеного Положення, спеціальні санкції застосовуються в разі порушення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності валютного, митного, податкового, іншого законодавства, що встановлює певні заборони, обмеження або порядок здійснення зовнішньоекономічних операцій, та в разі проведення ними дій, що можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки. Спеціальні санкції можуть бути застосовані до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності протягом трьох років з дня виявлення порушення законодавства.

Індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності передбачає оформлення разової (індивідуальної) ліцензії суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, що допустили порушення у цій сфері. Індивідуальний режим ліцензування діє до моменту усунення порушень законодавства України або застосування практичних заходів, що гарантують виконання Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та/або пов'язаних з ним законів України, і скасовується Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

Тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності застосовується у випадках порушення Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» або пов'язаних із ним законів, проведення дій, які можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки. Ця санкція є більш жорсткою порівняно з індивідуальним режимом ліцензування і тому, з нашої точки зору, необхідно в законодавчому порядку конкретизувати дії, що можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки і до яких повинна застосовуватися відповідна санкція.

Після тимчасового зупинення зовнішньоекономічної діяльності суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності переводяться Міністерством економічного розвитку і торгівлі України на індивідуальний режим ліцензування. Подовження дії тимчасового зупинення зовнішньоекономічної діяльності здійснюється виключно за рішенням суду.

Застосуванню санкцій до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності може передувати офіційне попередження з боку Міністерства економічного розвитку і торгівлі України про можливість застосування до них санкцій.

Дія санкцій скасовується в разі усунення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності порушень законодавства України або застосування практичних заходів, що гарантують виконання Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та/або пов'язаних з ним законів України, і приведення своєї зовнішньоекономічної діяльності у відповідність до законів України або надання достатніх доказів неможливості (безперспективності) застосування практичних заходів, що гарантують виконання Закону, а також якщо в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України відсутні матеріали щодо порушення цим суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності валютного, митного, податкового, іншого законодавства, яке встановлює певні заборони, обмеження або порядок здійснення зовнішньоекономічних операцій, та матеріали щодо проведених ним дій, що можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки.

Виходячи з того, що будь-які санкції суттєво обмежують права підприємства та є для нього матеріально обтяжливими, їх застосування має бути виваженим, що неможливо без всебічної оцінки кожного конкретного випадку правопорушення в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Отже у чинному законодавстві України має бути чітко зафіксовано критерії аналізу правопорушень у зовнішньоекономічній діяльності, виявлено їхні причини та умови. Тільки при такому державному регулюванні можна говорити про можливість ефективної профілактики правопорушень у зовнішньоекономічній сфері та суттєвого зменшення їх, що, власне, і є метою будь-яких санкцій як покарання.

Невиправдане, без врахування всіх негативних наслідків, застосування спеціальних санкцій здатне нанести суттєву шкоду суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності. Тому необхідними є подальші дослідження для комплексної оцінки впливу таких заходів на суб'єктів

зовнішньоекономічної діяльності та оцінки їх ефективності в боротьбі з правопорушеннями у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Список літератури

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
2. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994 р. № 185/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 40. – Ст. 364.
3. Про затвердження Положення про порядок застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: Наказ Міністерства економіки України від 17.04.2000 р. № 52 у редакції Наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 26.05.2015 р. № 538 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 48. – Ст. 1562.

ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Халілов О.О., студент
Донецький державний університет управління
м. Маріуполь, Україна*

У сучасних умовах посилення глобалізаційних та інтеграційних процесів одним з найважливіших напрямів підвищення ефективності економіки України є розвиток зовнішньоекономічної діяльності. Тому для збільшення обсягу продажу продукції та більш ефективного використання виробничих

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА «МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
НАУКОВЦІВ І СТУДЕНТІВ

23 – 25 листопада 2016 р., м. Маріуполь

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»

Матеріали конференції

Маріуполь 2016

УДК 339.9.012.24
ББК 65.9(4укр)8

Актуальні проблеми зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів: Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції науковців і студентів (м. Маріуполь, 23-25 листопада 2016 р.). – Маріуполь: ДонДУУ, 2016. – 250 с.

Розглядаються актуальні проблеми сталого розвитку світової економіки, зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах світових глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Організаційний комітет

- Балуєва О.В. – голова оргкомітету, д.е.н., доцент, проректор з наукової роботи Донецького державного університету управління;
- Токарева В.І. – заступник голови оргкомітету, д.держ.упр., професор, проректор з науково-педагогічної роботи Донецького державного університету управління;
- Дятлова В.В. – заступник голови оргкомітету, д.е.н., професор, завідувача кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності Донецького державного університету управління;
- Удовиченко К.А. – секретар оргкомітету, к.е.н., викладач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності Донецького державного університету управління;
- Покатаєва О.В. – д.е.н., д.ю.н., професор, Перший проректор, завідувача кафедри оподаткування Класичного приватного університету;
- Ващенко В.В. – д.т.н., професор, заступник директора навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва Державного університету телекомунікацій;
- Толпежніков Р.О. – д.е.н., доцент, декан економіко-правового факультету Маріупольського державного університету;
- Єлецьких С.Я. – д.е.н., професор, завідувача кафедри фінансів Донбаської державної машинобудівної академії;
- Ткаченко О.Г. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності Донецького державного університету управління;
- Бородаєнко Н.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності Донецького державного університету управління;
- Танчик О.І. – к.е.н., фахівець міжнародного відділу Донецького державного університету управління.

©Автори, 2016
©ДонДУУ, 2016

Lukashova O., Arkhyrov M.	Managerial ownership and firm performance	132
Нікешина Н.В.	Інституційна інфраструктура залучення іноземного капіталу на фондовому ринку	136
Рекова Н.Ю.	Теоретичні аспекти змісту принципів фіскальної децентралізації	141
Сероштанов М.Г.	Глобальні транснаціональні компанії: досвід розвитку «Метінвест»	147
Скоринін А.П.	Регулювання національної економіки на основі конкурентоспроможної податкової політики.....	152
Сушко М.Ю.	Напрями сприяння розвитку конкуренції в Україні у галузі промисловості	155
Толпежнікова Т.Г., Головльова О.Ф.	Конкурентна стратегія «Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед» на вітчизняному ринку	159
Толпежніков Р.О., Балашов М.І.	Пріоритети вдосконалення менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на ПАТ «ММК імені Ілліча»	163
Удовиченко К.А.	Шляхи структурно-змістової перебудови механізму реалізації структурної політики в зовнішньоекономічній сфері України	167
Філіпенко Т.В., Філіпенко А.С.	Порядок застосування спеціальних санкцій в сфері зовнішньоекономічної діяльності	171
Халілов О.О.	Логістичний підхід в управлінні розвитком зовнішньоекономічної діяльності підприємства	175